

Naturvärdesinventering, förstudie
för detaljplaneområdet
Barkarbystaden II

PM 2014-03-28

Innehåll

Uppdraget	3
Naturvärdesinventering	3
Metod	3
Inventeringsområdet	4
Potentiellt naturvärdesobjekt	4
Landskapsobjekt	6
Naturvårdsarter	6
Rekommendation inför fältinventering	7
Referenser	8

Beställare: Järfälla kommun. Kontaktperson: Jenny Ångman, 08-580 289 25.

Projektets organisation: Johanna Lundberg (PM, GIS), Anna Koffman (projektledare, kvalitetsgranskning). Internt projektnummer Calluna: akn0044.

Kontaktperson för denna rapport: Johanna Lundberg, johanna.lundberg@calluna.se, 070-260 56 79.

Datum rapport: 2014-03-28. Version: granskningsversion.

Uppdraget

Järfälla kommun ska upprätta en detaljplan för området Barkarbystaden II, som ligger i sydöstra delen av kommunen (se avgränsning i karta 1 i bilaga 2). För att ta reda på om området hyser naturvärden ska Calluna på uppdrag av kommunen genomföra en naturvärdesinventering på förstudienivå. Förstudien ska ligga till grund för, och effektivisera, en eventuell fältinventering under vegetationssäsongen. Förstudien blir också ett kunskapsunderlag i planprocessen.

Enligt uppdraget ska Bällstaån inte inventeras eftersom Sweco utreder miljöaspekterna för ån, dock har Calluna översiktligt tagit med ån i förstudien eftersom den är del av häckningsmiljö för fåglar i området.

Efter avgränsningen av naturvärdesobjekt kom ytterligare underlag i form av en avgränsning för en parkeringsplats som finns i inventeringsområdet, se karta 2 i bilaga 2. Den mark som har använts för parkeringen kan vara föremål för någon typ av kompensation, därför kvarstår gränserna för naturvärdesobjekten.

Naturvärdesinventering

Metod

Calluna har utfört en naturvärdesinventering på förstudienivå enligt remissversionen för Naturvärdesinventering (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning enligt svensk standard ftSS 199000 (sis.se/tk555). Det huvudsakliga syftet med en NVI är att beskriva och värdera naturområden av betydelse för biologisk mångfald i ett avgränsat område. Inventeringsområdet finns avgränsat i karta 1 i bilaga 2.

Vid NVI på förstudienivå ska tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet undersökas. Denna information tillsammans med studier av kartor och flygbilder ska ligga till grund för en naturvärdesbedömning och identifiering av naturvärdesobjekt. Tolkning ska göras av artuppgifter från Artportalen eller dylikt.

Denna NVI är på nivå översikt, vilket innebär att naturvärdesobjekt som kan identifieras och kan antas vara av betydelse för biologisk mångfald ska redovisas om de har en yta på 1 ha eller mer. Linjeformade områden kan avgränsas om de har en längd på 200 m eller mer, eller en bredd på 2 m eller mer. Enligt standarden ska alla naturvärdesobjekt som kan identifieras ur befintliga informationskällor och som kan antas vara av betydelse för biologisk mångfald ska redovisas oavsett storlek.

Inventeringen resulterar i ett PM med eventuella avgränsade naturvärdesobjekt, tolkning av underlag och rekommendation för eventuell fältinventering. Eventuella naturvärdesobjekt beskrivs och naturvårdsarter listas. Även landskapsobjekt kan avgränsas i förstudien. Landskapsobjekt är ett större geografiskt område vars betydelse för biologisk mångfald är uppenbart större eller av annan karaktär än de ingående naturvärdesobjektens betydelse för biologisk mångfald.

Alla avgränsade objekt är potentiella naturvärdesobjekt med preliminär bedömning. För en förstudie är det inte krav att naturvärdesklassa avgränsade objekt eftersom underlag för klassning saknas, dock kan objekt få en preliminär klassning om underlag finns. Skalan för naturvärdesklasser på förstudienivå består av: mycket högt naturvärde, högt naturvärde och påtagligt naturvärde. Även områden med visst naturvärde har Calluna valt att avgränsa i denna studie. I bilaga 1 definieras naturvärdesklasserna.

Förstudien har utförts av Johanna Lundberg.

Inventeringsområdet

Området ligger mellan E18 i väst och Barkarby flygfält i öst (se karta 1 i bilaga 2). Området ligger i ett öppet landskap och domineras av öppna till halvöppna gräsmarker samt mindre områden med lövskog i kanterna. I gräsmarken finns spritt med buskar och enligt fotografier i Google Maps från 2011 finns även rikligt med högrörter. I området finns även två mindre ytor ruderatmark.

Genom området rinner Bällstaån, som är klassad som ekologiskt särskilt känsligt område (ESKO). Enligt uppgifter från Järfälla kommun nyttjas delar av området som parkering för pågående byggnadsarbete, se karta 2 i bilaga 2. Det finns även fler områden som används för upplag, dessa är dock ej markerade i någon karta eftersom underlag saknas.

Potentiellt naturvärdesobjekt

I förstudien avgränsades sex naturvärdesobjekt: ett objekt med preliminära naturvärdesklassen *påtagligt naturvärde* och fem objekt med preliminära klassen *visst naturvärde* (se karta 2 i bilaga 2).

Naturvärdesobjekt 1. Öppen till halvöppen gräsmark

Preliminär naturvärdesklass

Påtagligt naturvärde

Naturtyp

Äng och betesmark.

Definition enligt standarden: *"Mark som främst är präglad av hävd i form av bete eller slåtter. Innefattar förutom äng och betesmark även seminaturaliga gräsmarker, hedar och alvarmarker samt gödslade gräsmarker som inte faller in under åkermark, sandmiljö eller park och trädgård. Till denna naturtyp förs även marker där hävden upphört men som fortfarande hyser arter eller strukturer som är knutna till densamma".*

Beskrivning

Objektet utgörs av en öppen till halvöppen gräsmark på ca 8 ha. Objektet innefattar även brynmiljöer i övergången från öppen mark till triviallövskog i norr och i söder. Flera av brynen är syd- eller sydvästvända. Buskskiktet är glest och består till viss del av bärande buskar (kommunal biotopkarta, Martin Lagerlöf).

Gräsmarken närmast ån är översvämningsyta vid högt flöde i dikena. På foton från Google Maps från 2011 observeras rik förekomst av högrörter spritt över stora delar av objektet. Östra delen av objekt 1 nyttjas idag som parkeringsplats, se karta 2 i bilaga 2.

Naturvårdsarter

Inga funna naturvårdsarter i utsök från Artportalen och Artdatabanken. Objektet bedöms preliminärt ha *dåliga artförekomster* enligt standarden för NVI. För fåglar, se avsnittet *Landskapsobjekt*.

Bedömning av livsmiljö

Större öppna till halvöppna miljöer som denna är värdefulla för bl.a. insekter och fåglar knutna till öppna landskap. Brynmiljöer med blommande träd och buskar, t.ex. sälg och vide, är av värde för många insekter tidigt på våren för födosök. Enligt underlag finns rikt med högrörter längs vägkanter, vattendrag och i öppna ytor i objektet. I en liknande blomrik miljö väster om E18 har flera fynd av fjärilar inrapporterats, vilket kan indikera att det även i objektet kan finnas förekomst av fjärilar.

Buskrika marker med bärande buskar är även viktigt för många fåglar. Mellan inventeringsområdet och Järfälla kyrka finns en fågellokal som utgörs av en dagvattendamm med omgivande buskmiljö. Fåglarna födosöker sannolikt inom naturvärdesobjektet. Området är dock bullerstört av E18, vilket försämrar kvaliteten på området som häckningsmiljö för fåglar (Helldin, 2013).

På grund av det förmodade rika busk- och fältskiktet, storleken på området och närheten till rika fågellokaler samt att objektet ligger i ett landskap med likartade miljöer är den preliminära bedömningen att objektet har *goda förutsättningar som livsmiljö* enligt standarden för NVI.

Naturvärdesobjekt 2, 3 och 4. Bällstaån

Preliminär naturvärdesklass

Visst naturvärde

Naturtyp

Vattendrag

Beskrivning

Bällstaån är avgränsad i tre separata naturvärdesobjekt, samtliga mindre än 1 ha. Centralt i inventeringsområdet är ån kulverterad. År 2009 var den ekologiska statusen i ån otillfredsställande (VISS, 2014).

Naturvårdsarter

Inga funna naturvårdsarter i utsök från Artportalen och Artdatabanken. Objektet bedöms preliminärt ha *dåliga artförekomster* enligt standarden för NVI.

Bedömning av livsmiljö

Eftersom miljön kring Bällstaån troligen används för födosök för fåglar anses ån vara av viss betydelse för fågelfaunan i området. Den preliminära bedömningen är att objektet har *vissa förutsättningar som livsmiljö* enligt standarden för NVI.

Naturvärdesobjekt 5 och 6. Triviallövskog väster och öster om Bällstaån

Preliminär naturvärdesklass

Visst naturvärde

Naturtyp

Skog och träd

Beskrivning

Trädskiktet i objekten består enligt den kommunala biotopkartan av björk (40-50 år). I buskskiktet finns hägg. Längs med kanterna på skogsdungarna finns solbelysta brynmiljöer. I kanterna mot Bällstaån svämmas marken vid höga flöden. Norra delen av objekt 5 används idag som parkeringsplats, se karta 2 i bilaga 2. Objekt 5 är ca 1,4 ha och objekt 6 är ca 0,6 ha.

Naturvårdsarter

Inga funna naturvårdsarter i utsök från Artportalen och Artdatabanken. Objektet bedöms preliminärt ha *dåliga artförekomster* enligt standarden för NVI.

Bedömning av livsmiljö

Dungarna kan utgöra livsmiljö för bl.a. fåglar, som busksångare och kärtsångare. Enligt Artportalen finns dessa arter observerade i närområdet. I den kommunala biotopkartan har områdena fått klassen högt naturvärde (se karta 3 i bilaga 2). Objektet bedöms ha *vissa förutsättningar som livsmiljö* enligt standarden för NVI.

Landskapsobjekt

Vid förstudien avgränsades ett preliminärt landskapsobjekt (se karta 2 i bilaga 2). Gemensamt för de avgränsade naturvärdesobjekten är att de kan utgöra en viktig häcknings- och födosökmiljö för fåglar knutna till busk- och brynmiljöer i närhet till vatten. I objektet ingår Bällstaån, vattenförande diken, öppna till halvöppna ytor med gräs och högrörter, buskar, bryn, partier med vass, större dungar med björk och ruderatmark. Värde är knutet till landskapsobjektets storlek och ingående mosaik av olika biotoper värdefulla för bl.a. fåglar.

Naturvårdsarter

De naturvårdsarter som har hittats efter utsök på Artportalen, för lokalen Järfälla kyrka, finns i tabell 1. Lokalen ligger cirka 200 m öster om inventeringsområdet. Arterna bedöms kunna använda inventeringsområdet för födosök och möjligen häckning.

Häckande fåglar inrapporterade till Svalan under perioden 2012-2014, lokalen Järfälla kyrka	Rödlistan 2010	Annat intressant artfynd	Kommentar
Art			
Busksångare <i>Acrocephalus dumetorum</i>	Nära hotad (NT)		Permanent revir 2012. Arten är knuten till snåriga buskmiljöer eller högrötsängar i närheten av vattendrag.
Kärrensångare <i>Acrocephalus palustris</i>		x	Spel/sång 2013. Arten häckar i tät högrötsvegetation, ofta i närheten av vatten. Sällsynt art i Järfälla.

Tabell 1. I tabellen visas observerade naturvårdsarter samt annat intressant artfynd inrapporterat till Artportalen under perioden 2012-2014.

Rekommendation inför fältinventering

Calluna rekommenderar att denna förstudie kompletteras med en naturvärdesinventering på fältnivå, enligt remissversionen för Naturvärdesinventering (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning enligt svensk standard ftSS 199000 (sis.se/tk555).

Vid fältbesöket rekommenderas att inventeringsområdet eftersöks på naturvårdsarter och förutsättningar för biologisk mångfald. Det preliminärt avgränsade naturvärdesobjektet inventeras. Inventeringen bör särskilt inriktas på objektets betydelse för fåglar som häckar i området och närområdet. Inventering bör ske i april-maj.

I inventeringsområdet finns två mindre ytor ruderatmark, troligen med blottad jord och sand. Här kan vara motiverat att inventera kärlväxter och insekter.

Resultatet från en fältinventering kan komma att ligga till grund för kompensationsåtgärder och naturhänsyn.

Referenser

- Artdatabanken, 2011. Utdrag rödlistade djur och växter.
- Artportalen, 2014-02-26. Utsök av inrapporterade arter av fåglar (2013-2014), insekter (2012-2014) och växter (2011-2014). <http://www.artportalen.se>.
- EU:s fågeldirektiv 2009/147/EC.
<http://www.slu.se/Global/externwebben/centrumbildningar-projekt/artdatabanken/Dokument/fageldirektivet-artlista.pdf>
- Gärdenfors, Ulf (ed). 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010, Artdatabanken.
- Helldin, J-O. 2013. Trafikbuller i värdefulla naturmiljöer II - slutrapport. CBM:s skriftserie 74.
- Kommunal biotopkarta, Martin Lagerlöf. Skogssällskapet, 2009. Naturvärdesinventering i Järfälla kommun 2008-2009. GIS och metodförklaring.
- Naturvårdsverket, 2014. Skyddad natur. Information hämtad 2014-02-26.
<https://sn.vic-metria.nu/skyddadnatur/index.jfs>.
- VISS, Vatteninformationssystem Sverige, 2009. Bällstaån - SE658718-161866.
<http://www.viss.lansstyrelsen.se/>

GIS-data

- Järfälla kommun. Planhandling Barkarbystaden II. Strukturskiss alt 1, 2014-02-03. Planområdesgräns.
- Trafikverket. Position för parkering.